JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

WIZARA YA FEDHA NA MIPANGO

HOTUBA YA WAZIRI WA FEDHA NA MIPANGO, MHESHIMIWA DKT. MWIGULU LAMECK NCHEMBA MADELU (MB.), AKIWASILISHA BUNGENI MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI YA WIZARA YA FEDHA NA MIPANGO KWA MWAKA 2023/24

DODOMA **JUNI 2023**

1.0 Utangulizi

1. ***Mheshimiwa Spika,*** baada ya kupokea taarifa iliyowasilishwa mbele ya Bunge lako Tukufu na Mwenyekiti wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Bajeti, Mhe. Daniel Baran Sillo – Mbunge wa Babati Vijijini, naomba kutoa hoja kwamba, Bunge lako lipokee na kujadili Taarifa ya Utekelezaji wa Mpango na Bajeti ya Wizara ya Fedha na Mipango kwa mwaka 2022/23 na kuidhinisha Makadirio ya Mapato na Matumizi ya mafungu tisa (9) ya Wizara ya Fedha na Mipango, pamoja na Fungu 45 - Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi kwa mwaka 2023/24.

2. ***Mheshimiwa Spika***, kwa umuhimu wake, napenda kumshukuru Mwenyezi Mungu, mwingi wa rehema kwa kutujalia uzima na afya njema, na kutupa wasaa wa kukutana kwa mara nyingine kujadili Taarifa ya Utekelezaji wa Mpango na Bajeti ya Wizara ya Fedha na Mipango kwa mwaka 2022/23 pamoja na Makadirio ya Mapato na Matumizi kwa mwaka 2023/24.

3. ***Mheshimiwa Spika***, kwa heshima na taadhima, napenda kutumia fursa hii kumshukuru Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Mheshimiwa Dkt. Samia Suluhu Hassan, kwa kuendelea kuniamini na kunipa fursa ya kuendelea kusimamia majukumu ya Wizara ya Fedha na Mipango. Kwa mara nyingine, napenda kumhakikishia kuwa nitaendelea kutumikia kwa weledi dhamana aliyonipa ya kusimamia masuala ya uchumi,

bajeti, fedha na mipango ya Taifa letu. Ni dhahiri kwamba, katika kipindi cha uongozi wake, nchi yetu imepata mafanikio makubwa kiuchumi, kijamii na kisiasa ambayo kila mmoja wetu anapaswa kujivunia na kumuunga mkono. Mwenyezi Mungu aendelee kumjalia afya njema, hekima na busara katika kubadilisha fikra na mifumo ya usimamizi wa maslahi ya wananchi wakiwemo wafanyakazi, wawekezaji, wafanyabiashara, wakulima, wafugaji na wadau wa maendeleo.

4. ***Mheshimiwa Spika,*** nitumie fursa hii adhimu, kumpongeza Mheshimiwa Angellah Jasmine Mbelwa Kairuki kwa kuaminiwa na Mheshimiwa Rais na kuteuliwa kuwa Mbunge wa Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. Aidha, ninawapongeza kwa dhati ya moyo wangu, Mheshimiwa Daniel Baran Sillo, Mbunge wa Babati Vijijini na Mwenyekiti wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Bajeti, Mheshimiwa Najma Murtaza Giga, Mbunge Viti Maalumu na Makamu Mwenyekiti wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Ardhi, Maliasili na Utalii na Mheshimiwa David Mwakiposa Kihenzile, Mbunge wa Mufindi Kusini na Mwenyekiti wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Viwanda, Biashara, Kilimo na Mifugo kwa kuchaguliwa kuwa wenyeviti wa Bunge lako Tukufu. Ninawaahidi ushirikiano thabiti katika utekelezaji wa majukumu yao ya kukusaidia wewe Mheshimiwa Spika na Naibu Spika katika kuongoza vikao vya Bunge.

5. ***Mheshimiwa Spika,*** kwa minajili ya tukio la leo, naomba kutoa pongezi zangu za dhati kwa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Bajeti, chini ya Mwenyekiti wake, Mhe. Daniel Baran Sillo – Mbunge wa Babati Vijijini pamoja na Makamu Mwenyekiti, Mhe. Omari Mohamed Kigua - Mbunge wa Kilindi kwa maoni na ushauri wenye tija katika kuboresha usimamizi wa majukumu ya Wizara ya Fedha na Mipango pamoja na maandalizi ya Mpango na Bajeti kwa mwaka 2023/24. Kwa niaba ya wizara na taasisi zake, napenda kulihakikishia Bunge lako Tukufu kuwa tutaendelea kufanya kazi kwa pamoja ili kutoa huduma stahiki kwa wananchi waliotupa dhamana ya kusimamia masuala ya kisera katika Taifa letu.

6. ***Mheshimiwa Spika,*** baada ya maneno hayo ya utangulizi, naomba nijielekeze moja kwa moja kwenye hoja iliyo mbele yetu. Hoja yangu imegawanyika katika maeneo makuu manne (4) ambayo ni: Muhtasari kuhusu majukumu ya Wizara; mwenendo wa utekelezaji wa Mpango na Bajeti ya Wizara kwa mwaka 2022/23; vipaumbele vya wizara na taasisi zake kwa mwaka 2023/24; na makadirio ya mapato na matumizi kwa mwaka 2023/24.

2.0 Majukumu ya Wizara

7. ***Mheshimiwa Spika,*** kwa mujibu wa tangazo la Serikali Na. 534 la Julai 2, 2021, Wizara ya Fedha na Mipango imekasimiwa majukumu yafuatayo:

i. Kusimamia sera za uchumi jumla, fedha, ununuzi wa umma na ubia kati ya sekta ya umma na binafsi:
ii. Kusimamia mipango, mikakati na miongozo ya kitaifa ya maendeleo;
iii. Kusimamia bajeti ya Serikali;
iv. Kuratibu upatikanaji wa fedha kutoka taasisi za fedha za kikanda na kimataifa kwa ajili ya utekelezaji wa bajeti ya Serikali;
v. Kudhibiti utakatishaji wa fedha haramu, ufadhili wa ugaidi na ufadhili wa silaha za maangamizi;
vi. Kusimamia matumizi ya fedha na mali za umma;
vii. Kusimamizi mifumo ya uendeshaji wa mashirika na taasisi za umma pamoja na vitega uchumi vya Serikali;
viii. Kusimamia masuala ya fedha ya pamoja kati ya Tanzania Bara na Zanzibar;
ix. Kusimamia mafao, pensheni na mirathi kwa wastaafu wasio wanachama wa Mifuko ya Hifadhi ya Jamii;
x. Kusimamia deni la Serikali;
xi. Kusimamia mifumo ya udhibiti wa michezo ya kubahatisha;
xii. Kusimamia maendeleo ya sekta ya fedha; na
xiii. Kusimamia takwimu rasmi za kitaifa.

3.0 Mapitio ya Utekelezaji wa Mpango na Bajeti ya Wizara kwa mwaka 2022/23

8. ***Mheshimiwa Spika,*** wakati nawasilisha makadirio ya mapato na matumizi ya Wizara ya Fedha na Mipango kwa mwaka 2022/23, niliomba Bunge lako Tukufu kuidhinisha jumla ya shilingi trilioni 14.94 kwa mafungu tisa (9) kwa ajili ya matumizi ya kawaida na maendeleo kwa Wizara na taasisi zake. Vipaumbele vya matumizi ya kawaida kwa Wizara tunavyoendelea kutekeleza ni:

i. Kukusanya, kutafuta na kudhibiti mapato na matumizi ya Serikali;
ii. Kuhudumia deni la Serikali kwa wakati pindi linapoiva;
iii. Kufanya tathmini ya Dira ya Taifa ya Maendeleo 2025 kwa ajili ya maandalizi ya Dira Mpya ya Taifa ya Maendeleo 2050;
iv. Kufanya tathmini ya mfumo na muundo wa ufuatiliaji na tathmini ya utekelezaji wa miradi ya Maendeleo ili kuwezesha kutungwa kwa Sera ya Taifa ya Ufuatiliaji na Tathmini ya Miradi ya Maendeleo;
v. Kufanya tafiti katika sekta za uzalishaji ili kuibua fursa za uwekezaji, uwezeshaji na vyanzo vya mapato ya Serikali katika kipindi cha muda mfupi, wa kati na mrefu;
vi. Kuendelea kutekeleza maagizo ya Serikali ya kutafsiri sheria za Wizara na taasisi zake kwa lugha ya Kiswahili; na
vii. Kuhuisha Mwongozo wa Taifa wa Usimamizi wa Viashiria Hatarishi.

9. ***Mheshimiwa Spika*****,** kwa upande wa matumizi ya maendeleo, Wizara inaendelea kutekeleza vipaumbele vifuatavyo:

i. Kuimarisha mifumo ya usimamizi wa fedha za umma kupitia Programu ya Maboresho ya Usimamizi wa Fedha za Umma Awamu ya Sita (PFMRP VI);
ii. Kuandaa na kujenga ghala la takwimu (*Data warehouse*);
iii. Kuratibu na kusimamia zoezi la Sensa ya Watu na Makazi;
iv. Kuziwezesha taasisi za Wizara, hususan taasisi za elimu na mafunzo kuboresha miundombinu ya kujifunzia na kufundishia;
v. Kuendelea na ujenzi wa jengo la Wizara katika Mji wa Magufuli, Mtumba Dodoma;
vi. Kujenga na kukarabati Ofisi za Wizara katika mkoa wa Geita, Njombe, Songwe, Dar es Salaam, Morogoro, Kigoma na Ruvuma.

3.1 Mwenendo wa Matumizi hadi Aprili 2023

10. ***Mheshimiwa Spika*****,** katika mwaka 2022/23, mafungu tisa (9) ya Wizara ya Fedha na Mipango yaliidhinishiwa na Bunge jumla ya shilingi trilioni 14.94 kwa ajili ya matumizi ya kawaida na maendeleo. Kati ya kiasi hicho, shilingi trilioni 13.62 ni kwa ajili ya matumizi ya kawaida na shilingi trilioni 1.32 ni kwa ajili ya matumizi ya maendeleo. Matumizi ya kawaida yanajumuisha shilingi trilioni 12.61 kwa ajili ya matumizi mengineyo na

shilingi trilioni 1.01 kwa ajili ya matumizi ya mishahara. Aidha, matumizi ya maendeleo yanajumuisha shilingi trilioni 1.28 fedha za ndani na shilingi bilioni 36.51 fedha za nje.

11. ***Mheshimiwa Spika,*** hadi Aprili 2023, fedha zilizopokelewa kwa mafungu yote tisa (9) ya wizara ni shilingi trilioni 11.75 kwa ajili ya matumizi ya kawaida na maendeleo, sawa na asilimia 78.61 ya makadirio ya mwaka. Matumizi halisi yalifikia shilingi trilioni 11.62, sawa na asilimia 98.95 ya fedha zilizopokelewa. Kati ya kiasi hicho, matumizi mengineyo yalikuwa shilingi trilioni 10.07, mishahara shilingi bilioni 438.95 na maendeleo shilingi trilioni 1.12 Mchanganuo wa fedha zilizotumika kwa kila Fungu ni kama inavyoonekana katika **kiambatisho Na.1 – 3.**

12. ***Mheshimiwa Spika,*** Fungu 45, Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi lilipata ridhaa ya Bunge lako Tukufu ya kutumia jumla ya shilingi bilioni 89 kwa ajili ya utekelezaji wa majukumu yake. Hadi Aprili 2023, Ofisi imepokea jumla ya shilingi bilioni 76.42, sawa na asilimia 85 ya makisio ya mwaka 2022/23. Kati ya kiasi hicho, shilingi bilioni 12.66 zimepokelewa kwa ajili ya mishahara, shilingi bilioni 60.59 matumizi mengineyo na shilingi bilioni 3.17 kwa ajili ya matumizi ya maendeleo. Aidha, matumizi halisi ya mishahara yalifikia shilingi bilioni 12.66 matumizi mengineyo shilingi bilioni 57.85 na maendeleo shilingi bilioni 3.17.

3.2 Mwenendo wa Utekelezaji wa Vipaumbele vya Wizara

3.2.1 Kukusanya, kutafuta na kudhibiti mapato na matumizi ya Serikali

13. ***Mheshimiwa Spika***, katika mwaka 2022/23, Wizara ya Fedha na Mipango ilikadiriwa kutafuta na kukusanya jumla ya shilingi trilioni 38.0. Kati ya kiasi hicho, Fungu 7 – Ofisi ya Msajili wa Hazina lilikadiriwa kukusanya shilingi bilioni 988.3, Fungu 21 – Hazina shilingi trilioni 37.0, Fungu 23 – Idara ya Mhasibu Mkuu wa Serikali shilingi bilioni 60.1 na Fungu 50 – Wizara ya Fedha na Mipango shilingi bilioni 1.0. Aidha, kati ya kiasi kilichokadiriwa kukusanywa na Fungu 21, shilingi trilioni 23.6 ni mapato ya ndani ya kodi na yasiyo ya kodi yanayokusanywa na Mamlaka ya Mapato Tanzania, shilingi trilioni 4.6 ni misaada na mikopo yenye masharti nafuu na shilingi trilioni 8.8 ni mikopo yenye masharti ya kibiashara ikiwemo hatifungani za Serikali.

14. ***Mheshimiwa Spika***, hadi Aprili 2023, wizara imefanikiwa kutafuta na kukusanya jumla ya shilingi trilioni 30.24, sawa na asilimia 81.5 ya makadirio ya mwaka 2022/23. Kati ya kiasi hicho, Fungu 7 – Ofisi ya Msajili wa Hazina limekusanya shilingi bilioni 704.2, Fungu 21 – Hazina shilingi trilioni 29.37, Fungu 23 – Idara ya Mhasibu Mkuu wa Serikali shilingi bilioni 1.2 na Fungu 50 – Wizara ya Fedha na Mipango shilingi milioni 439.83 Aidha, kati ya kiasi kilichokusanywa na Fungu 21, shilingi trilioni 18.8 ni mapato ya ndani ya kodi na yasiyo

ya kodi yaliyokusanywa na Mamlaka ya Mapato Tanzania, shilingi trilioni 4.61 ni misaada na mikopo yenye masharti nafuu na shilingi trilioni 5.96 ni mikopo yenye masharti ya kibiashara ikiwemo hatifungani za Serikali.

15. ***Mheshimiwa Spika***, hadi Aprili 2023, wizara imechukua hatua mbalimbali ili kudhibiti mapato na matumizi ya Serikali pamoja na mali za umma. Hatua hizo ni pamoja na: kuimarisha doria kwenye mipaka yote nchini ili kudhibiti ukwepaji kodi na biashara za magendo; kuendelea kuboresha na kuhimiza matumizi sahihi ya mifumo ya TEHAMA (EFDMS, TANCIS, ITAX) ili kudhibiti uvujaji na upotevu wa mapato; kuendelea na kampeni mbalimbali za kutoa elimu kwa mlipakodi kupitia semina, makongamano na vyombo vya habari ili kuongeza uelewa na uhiari wa kulipa kodi; na kuendelea kuimarisha mifumo ya ufuatiliaji wa vyanzo vya mapato yasiyo ya kodi.

16. ***Mheshimiwa Spika,*** hatua nyingine zilizochukuliwa na wizara kudhibiti mapato na matumizi ya fedha za umma ni pamoja na kuunganisha Mfumo wa MUSE na kuanza kutumika katika Ofisi za Balozi 11 ambazo ni Ubalozi wa Tanzania Lagos - Nigeria; New York - Marekani; Ottawa-Canada; Riyadhi - Saudi Arabia; Muscat - Oman; Seoul-Korea Kusini; Kuwait - Kuwait; Kuala Lumpur - Malaysia; Washington - Marekani; na Brasilia - Brazil; kuboresha Mwongozo wa Ukaguzi wa Ndani; kuandaa Mpango Mahsusi wa Ukaguzi; kuhakiki

madeni ya chakula kwa shule za msingi na sekondari katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 45; kuhakiki mikopo inayotolewa na Serikali kwa wanawake, vijana na watu wenye ulemavu; kuhakiki madeni ya ununuzi wa pamba msimu wa mwaka 2019/20 pamoja na madeni ya watoa huduma ya pembejeo; kuhakiki fedha za ujenzi wa soko la kisasa katika Manispaa ya Morogoro na deni la mshauri elekezi wa Shirika la Reli; kufanya ukaguzi wa Mfumo wa Mapato wa Mamlaka ya Hifadhi ya Ngorongoro; kuhakiki madeni ya Soko la Kariakoo; kuhakiki madeni ya wazabuni wa vifaa kwenye mradi wa ujenzi wa Hospitali ya Uhuru, Jengo la utawala na Kituo cha Afya Mlowa katika Halmashauri ya Wilaya ya Chamwino; kuhakiki taarifa za malimbikizo ya mishahara ya watumishi wa umma na wastaafu; na kuhuisha kumbukumbu za mali za taasisi 537 zenye thamani ya shilingi trilioni 68.891 kwenye Mfumo wa Usimamizi wa Mali za Serikali.

3.2.2 Kuhudumia deni la Serikali

17. ***Mheshimiwa Spika,*** kupitia Fungu namba 001, Bunge lako Tukufu liliidhinisha jumla ya shilingi trilioni 9.1 kwa ajili ya kuhudumia deni la Serikali pindi linapoiva. Hadi Aprili 2023, wizara imelipa kwa wakati notisi za madai ya deni lililoiva la jumla ya shilingi trilioni 7.4, sawa na ufanisi wa asilimia 82 ya lengo. Kati ya kiasi hicho, deni la ndani ni shilingi trilioni 4.4, ikijumuisha riba shilingi trilioni 1.7 na mtaji shilingi trilioni 2.7. Aidha, deni la nje ni shilingi trilioni 3, ikijumuisha riba shilingi trilioni 0.8 na mtaji shilingi trilioni 2.2.

3.2.3 Kufanya tathmini ya Dira ya Taifa ya Maendeleo 2025 na maandalizi ya Dira 2050

18. ***Mheshimiwa Spika,*** wizara imekamilisha taratibu za ununuzi wa mtaalamu elekezi kwa ajili ya tathmini ya utekelezaji wa Dira ya Taifa ya Maendeleo 2025, ambapo mtaalamu elekezi amewasilisha taarifa ya awali Aprili 2023 na anatarajiwa kukamilisha tathmini husika ifikapo Agosti 2023. Sambamba na zoezi la tathmini ya Dira ya Taifa ya Maendeleo 2025, wizara inaendelea na taratibu za maandalizi ya Dira ya Taifa ya Maendeleo 2050 ambapo mchakato rasmi ulizinduliwa Aprili 2023. Aidha, warsha elekezi kwa wajumbe wa timu za uandishi na uhariri wa dira ilifanyika Mei 2023 Jijini Dar es salaam. Kipekee, napenda kumpongeza kwa dhati ya moyo wangu, Mheshimiwa Dkt. Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kwa mwongozo wake thabiti ambao umetuwezesha kuanza kwa wakati maandalizi ya Dira ya Taifa ya Maendeleo 2050.

3.2.4 Kufanya tathmini ya mfumo wa ufuatiliaji na tathmini ya utekelezaji wa miradi na programu za maendeleo

19. ***Mheshimiwa Spika,*** Bunge lako Tukufu liliridhia mapendekezo ya Wizara ya kufanya tathmini ya mfumo na muundo wa ufuatiliaji na tathmini ya utekelezaji wa miradi na programu za maendeleo ili kubaini kama kuna uhitaji wa kuandaa Sera ya Taifa ya Ufuatiliaji na Tathmini ya Utekelezaji wa Miradi na Programu za Maendeleo.

Hadi Aprili 2023, wizara imefanikiwa kukusanya maoni na mapendekezo kutoka Wizara za kisekta, taasisi na mashirika ya umma, Bunge, vyuo vikuu na vyuo vya kati, taasisi za utafiti na washirika wa maendeleo. Kazi inayoendelea kwa sasa ni kufanya uchambuzi na kuandaa mapendekezo kulingana na maoni ya wadau pamoja na miongozo ya maandalizi ya nyaraka za Serikali.

3.2.5 Kufanya tafiti ili kuibua fursa za uwekezaji, uwezeshaji na vyanzo vya mapato ya Serikali

20. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2022/23, Wizara ya Fedha na Mipango ilipata ridhaa ya Bunge ya kufanya tafiti mbalimbali ili kuibua fursa za uwekezaji, uwezeshaji na vyanzo vya mapato ya Serikali. Napenda kutoa taarifa kuwa hadi Aprili 2023, wizara imekamilisha tafiti mbili (2) ambazo ni upatikanaji wa huduma ndogo za fedha na mchango wake katika ukuaji wa shughuli za kiuchumi na matokeo yake katika kupunguza kiwango cha umaskini kwa makundi maalumu pamoja na utafiti kuhusu ufanisi katika ukusanyaji wa Kodi ya Ongezeko la Thamani.

21. ***Mheshimiwa Spika,*** pamoja na tafiti zilizokamilika, wizara ipo katika hatua mbalimbali kukamilisha tafiti zifuatazo: Utafiti kuhusu mnyororo wa huduma za utalii nchini; upatikanaji wa rasilimali fedha kwa ajili ya ujenzi na uboreshaji wa miundombinu ya maendeleo; mfumo wa ukusanyaji wa mapato ya ardhi; na utafiti kuhusu

uchumi wa kidijitali na matokeo yake katika matumizi ya fedha taslimu katika ununuzi wa bidhaa na huduma. Vilevile, wizara imefanyia kazi mapendekezo ya wadau kuhusu maboresho ya mfumo wa kodi ambayo hayakuridhiwa na Serikali katika mwaka 2022/23, tathmini ya ufanisi wa misamaha ya kodi katika uchumi na mfumo wa upatikanaji wa rasilimali fedha kwa ajili ya kugharamia miradi ya maendeleo. Matokeo ya tafiti na tathmini zilizofanyika yatatumika kuboresha mazingira ya uwekezaji, biashara na mifumo ya usimamizi wa mipango, mapato na matumizi ya Serikali.

3.2.6 Utekelezaji wa agizo la Serikali la kutafsiri sheria za Wizara na taasisi zake kwa lugha ya Kiswahili

22. ***Mheshimiwa Spika*****,** katika mwaka 2022/23, Bunge lako Tukufu liliridhia mpango wa Wizara wa kuendelea kutafsiri sheria zake kwa lugha ya Kiswahili. Hadi Aprili 2023, Wizara kwa kushirikiana na Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali imefanikiwa kutafsiri sheria saba (7) ambazo ni Sheria ya Ongezeko la Thamani, Sura 148, Sheria ya Wahasibu na Wakaguzi wa Hesabu, Sura 286, Sheria ya PPP, Sura 103, Sheria ya Usimamizi ya Ushuru wa Forodha, Sura 147, Sheria ya Benki Kuu ya Tanzania, Sura 197, Sheria ya Usajili na Uhamishaji wa Umiliki wa Magari, Sura 124 na Sheria ya Mikopo, Dhamana na Misaada, Sura 134.

3.2.7 Kuhuisha Mwongozo wa Taifa wa Usimamizi wa Viashiria Hatarishi

23. ***Mheshimiwa Spika***, katika mwaka 2022/23, wizara ilipanga kuhuisha miongozo ya usimamizi wa vihatarishi na udhibiti wa ndani ili kuimarisha mifumo ya usimamizi wa vihatarishi katika sekta ya umma. Hadi Aprili 2023, wizara imefanikiwa kuhuisha Mwongozo wa Taifa wa Usimamizi wa Viashiria Hatarishi wa Mwaka 2012, Mwongozo wa Usimamizi wa Viashiria vya Udanganyifu wa Mwaka 2015 na Mwongozo wa Usimamizi wa Udhibiti wa Ndani ili kuendana na miongozo ya kimataifa. Kazi nyingine iliyofanyika ni kuhuisha mwongozo wa ukaguzi wa miradi ya ujenzi wa miundombinu.

3.2.8 Kuimarisha mifumo ya usimamizi wa fedha za umma

24. ***Mheshimiwa Spika,*** hadi Aprili 2023, Mfumo wa Malipo Serikalini - *MUSE* umeboreshwa na kufungamanishwa na Mfumo wa Taarifa za Watumishi wa Umma - HCMIS ili kusomana na kubadilishana taarifa; kuboresha Mfumo wa D-Fund MIS kwa kuunganisha na Mfumo wa Benki Kuu ya Tanzania (*Central Banking Systems -CBS*) ili kurahisisha upatikanaji wa taarifa za fedha za miradi zinazopelekwa moja kwa moja kwenye miradi na Washirika wa Maendeleo; na kuboresha Mfumo wa GARI–ITS sambamba na kuhuisha taarifa za taasisi za umma 463. Aidha, Mamlaka ya Usimamizi wa Ununuzi wa Umma inaendelea kuunda na kujenga mfumo mpya wa kielektroniki wa ununuzi wa umma ili kuimarisha

udhibiti wa fedha za umma. Kazi zilizofanyika ni pamoja na kukamilika kwa moduli ya kusimamia mpango wa ununuzi wa mwaka, moduli ya kuanzisha mchakato wa ununuzi, moduli ya usanifu wa nyaraka za zabuni ndani ya mfumo na usanifu wa nyaraka za kusaini kidijitali ndani ya mfumo, moduli ya uwekaji wa bei kikomo, moduli ya kutumia mfumo wa simu za kiganjani (*Mobile App*) na moduli ya usajili wa zabuni. Vilevile, mfumo umefungamanishwa (integrated) na mifumo mingine tisa (9) ya taasisi za Serikali ikiwemo *TRA TIN, CRB MIS, PLANREP, MUSE, BRELA OTRS, PSPTB MIS, ERB MIS, ERMS*, na *GePG* na unatarajiwa kuanza kutumika Julai 2023.

3.2.9 Kuandaa na kujenga ghala la takwimu (*Data warehouse*)

25. ***Mheshimiwa Spika***, katika mwaka 2022/23, wizara ilipanga kuandaa na kujenga ghala la takwimu ili kurahisha upatikanaji wa taarifa za utekelezaji wa mipango na bajeti ya Serikali. Hadi Aprili 2023, wizara imekamilisha hatua ya awali ya kuainisha mahitaji na vyanzo vya taarifa na takwimu zitakazohifadhiwa kwenye ghala. Mahitaji hayo yamewezesha kuanza kazi ya usanifu na ujenzi wa ghala.

3.2.10 Kuratibu na kusimamia zoezi la Sensa ya Watu na Makazi

26. ***Mheshimiwa Spika***, katika mwaka 2022/23, tulikuwa na agenda ya kitaifa ya Sensa ya Watu na Makazi. Napenda kuliarifu Bunge lako Tukufu na wananchi kwa jumla kuwa zoezi la Sensa ya Watu na Makazi lilifanyika kwa mafanikio makubwa sana. Baada ya uzinduzi wa matokeo ya mwanzo ya Sensa, ripoti nyingine kumi (10) za Sensa ya Watu na Makazi zilizojikita katika mgawanyo wa idadi ya watu katika maeneo ya kiutawala, mgawanyo wa idadi ya watu kwa umri na jinsi na mgawanyo wa idadi ya watu katika majimbo ya uchaguzi zilizinduliwa na Mhe. Kassim Majaliwa Majaliwa (Mb), Waziri Mkuu wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania huko Zanzibar Aprili 15, 2023. Aidha, takwimu za Sensa ya Watu na Makazi ya Mwaka 2022 zimetumika katika maandalizi ya Mpango na Bajeti ya Serikali kwa mwaka 2023. Hatua inayoendelea, ni kusambaza ripoti kwa wadau, kutoa elimu kwa umma kuhusu matumizi ya takwimu za Sensa ya Watu na Makazi, kufuatilia utekelezaji wake na kuendelea kuchakata, kuchambua na kuandaa ripoti nyingine za kisekta kulingana na ratiba ya kutoa machapisho ya Sensa. Kwa niaba ya Serikali, natoa wito kwa wadau wote kufuatilia na kutumia takwimu za Sensa ya Watu na Makazi kusimamia mipango yao.

3.2.11 Kuziwezesha taasisi za Wizara, hususan taasisi za elimu na mafunzo kuboresha miundombinu ya kufundishia na kujifunza

27. ***Mheshimiwa Spika,*** kufuatia mapinduzi makubwa yaliyofanyika katika sekta ya elimu, ngazi ya elimumsingi na sekondari na kusababisha ongezeko la wanafunzi wanaodahiliwa katika vyuo vya elimu ya juu, wizara ilipata ridhaa ya Bunge lako Tukufu kutumia **shilingi bilioni 19** kupitia bajeti yake ya maendeleo ili kuboresha miundombinu ya kufundishia na kujifunzia katika taasisi tano (5) za elimu ya juu zilizo chini ya wizara. Hadi Aprili 2023, taasisi hizo zimepokea jumla ya **shilingi bilioni 11.83,** sawa na **asilimia 62.27** ya makadirio ya mwaka 2022/23.

3.2.12 Kuendelea na ujenzi wa jengo la Wizara katika Mji wa Magufuli, Mtumba Dodoma

28. ***Mheshimiwa Spika***, wizara inaendelea na ujenzi wa jengo lake katika Mji wa Magufuli, Mtumba Dodoma. Hadi Aprili 2023, utekelezaji umefikia **asilimia 42.25** ambapo ujenzi unatarajiwa kukamilika Septemba 2023. Kazi zilizokamilika hadi sasa ni ujenzi wa mihimili ya *basement,* mihimili ya sakafu ya chini katika jengo kuu, na mihimili ya ghorofa ya kwanza hadi ghorofa ya tisa pamoja sakafu na mihimili ya kumbi. Aidha, kazi zinazoendelea ni nakshi ya kuta na sakafu, ufungaji wa viyoyozi, vifaa vya kuzima moto, mifumo ya umeme, majitaka na maji safi pamoja na ujenzi wa jiko, sehemu ya mapokezi na mgahawa.

3.2.13 Kujenga na kukarabati miundombinu ya Wizara mkoa wa Geita, Njombe, Songwe, Dar es Salaam, Morogoro, Kigoma na Ruvuma.

29. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2022/23, wizara ilipanga kujenga ofisi katika mikoa ya Geita, Njombe na Songwe na kukarabati majengo ya ofisi katika mikoa ya Dar es Salaam, Morogoro, Kigoma na Ruvuma. Hadi Aprili 2023, mkataba kwa ajili ya mkandarasi wa ujenzi wa ofisi Geita umethibitishwa na Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali. Aidha, ujenzi wa ofisi katika mkoa wa Njombe na Songwe umefikia hatua ya mshauri elekezi kupewa zabuni kwa ajili ya usanifu wa michoro na kusimamia ujenzi. Vilevile, ukarabati wa ofisi katika mkoa wa Morogoro umekamilika na mkoa wa Dar es salaam pamoja na Kigoma umefikia asilimia 90 na asilimia 43 mtawalia.

3.3 Mwenendo wa Utekelezaji wa Majukumu Mengine ya Wizara

30. ***Mheshimiwa Spika***, pamoja na mafanikio yaliyopatikana katika utekelezaji wa vipaumbele vya wizara kwa mwaka 2022/23, kazi nyingine zilizoidhinishwa na Bunge lako Tukufu na kutekelezwa kwa ufanisi ni kama ifuatavyo:

3.3.1 Uandaaji wa Mipango, Sheria na Miongozo ya Kisera

31. ***Mheshimiwa Spika*****,** hadi Aprili 2023, wizara imefanikiwa kuandaa mipango, sheria na miongozo mbalimbali ya kisera na kitaalamu ikiwemo: Mapendekezo ya Mpango wa Maendeleo wa Mwaka 2023/24; Mwongozo wa Maandalizi ya Mpango na Bajeti ya Serikali kwa Mwaka 2023/24; kuhuisha Mwongozo wa Wizara wa Usimamizi wa Vihatarishi; mapendekezo ya marekebisho ya Sheria ya PPP, Sura 103 ambapo muswada uliwasilishwa na kusomwa kwa mara ya kwanza katika Bunge la Februari, 2023; na mapendekezo ya marekebisho ya Sheria ya Ununuzi wa Umma, Sura 410 ambayo yameridhiwa na Baraza la Mawaziri. Aidha, Ofisi ya Msajili wa Hazina inaendelea kufanya mapitio ya Sheria ya Ofisi ya Msajili wa Hazina ambapo hatua iliyofikiwa ni kukusanya maoni na mapendekezo ya wadau kuhusu changamoto, udhaifu na fursa za vitega uchumi vya Serikali.

3.3.2 Uhakiki, Ufuatiliaji na Tathmini ya Miradi ya Maendeleo

32. ***Mheshimiwa Spika***, hadi Aprili 2023, wizara imefanikiwa kufuatilia na kuhakiki fidia kwa wananchi wanaopisha maeneo ya utekelezaji wa miradi ya maendeleo ikiwemo Bararaba ya Masasi hadi Mtwara (160km), ujenzi wa barabara ya Tanga-Pangani-Bagamoyo sehemu ya Mkange-Mandamazingira, Reli ya kisasa kutoka Isaka hadi Mwanza, Mabasi yaendayo

Haraka Awamu ya Pili – Ubungo Kisiwani, Njia za kusafirisha umeme kutoka Chalinze, Morogoro hadi Dodoma, Iringa hadi Sumbawanga na Wilaya ya Monduli hadi Makuyuni. Aidha, Wizara imefanikiwa kufanya ufuatiliaji na tathmini ya miradi ya maendeleo 222 katika mikoa 17 ya Kagera, Kigoma, Geita, Mwanza, Shinyanga, Tabora, Lindi, Mtwara, Ruvuma, Njombe, Katavi, Rukwa, Mara, Simiyu, Dar es Salaam, Morogoro na Pwani. Kati ya miradi hiyo, miradi nane (8) ya kielelezo ambayo ni: Bwawa la kuzalisha umeme la Julius Nyerere - MW 2,115; Reli ya *Standard Gauge*; Kiwanda cha kusindika sukari – Mkulazi; kufufua Shirika la Ndege la Taifa; mpango wa ununuzi wa meli za uvuvi katika Bahari Kuu; ujenzi wa Bandari ya Uvuvi; Bomba la Mafuta Ghafi la Afrika Mashariki kutoka Hoima, Uganda hadi bandari ya Tanga-Chongoleani na daraja la Kigongo-Busisi. Vilevile, wizara imefanya ufuatiliaji na tathmini ya miradi 16 inayosimamiwa na Shirika la Maendeleo la Taifa katika mikoa tisa (9), ambayo ni Kilimanjaro, Mwanza, Pwani, Tanga, Ruvuma, Njombe, Dar es Salaam, Arusha na Morogoro.

3.3.3 Kuanzisha Ofisi ya Msuluhishi wa Malalamiko na Taarifa za Kodi

33. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2022/23, wizara ilipanga kuanzisha Ofisi ya Msuluhishi wa Malalamiko na Taarifa za Kodi (*Tax Ombudsman Office*). Hadi Aprili 2023, muundo na mgawanyo wa majukumu ya Ofisi hiyo umeandaliwa na kuidhinishwa na Mheshimiwa Rais wa

Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. Aidha, watumishi watakaohudumu katika Ofisi hiyo wamepatikana na kuanza kazi rasmi Februari 2023. Kazi inayoendelea kwa sasa ni kuandaa mifumo ya usimamizi wa malalamiko na taarifa za wadau pamoja na kutoa elimu kwa umma kuhusu majukumu ya Ofisi na umuhimu wake katika kuimarisha utawala wa sheria na utawala bora katika tasnia ya masuala ya kodi.

3.3.4 Usimamizi wa Deni la Serikali

34. ***Mheshimiwa Spika,*** wizara inaendelea kusimamia deni la Serikali kwa kuzingatia Sheria ya Mikopo, Dhamana na Misaada, SURA 134. Ili kuwa na taarifa sahihi kuhusu udhibiti wa deni la Serikali, wizara imefanya tathmini ya uhimilivu wa deni la Serikali kwa miaka 20 ijayo, kuanzia 2022/23 hadi 2041/42. Matokeo ya tathmini yanaonesha kuwa, deni la Serikali ni himilivu katika kipindi cha muda mfupi, wa kati na mrefu. Aidha, taarifa inaonesha kuwa thamani ya sasa ya deni la Serikali kwa Pato la Taifa ni asilimia 31.8 ikilinganishwa na ukomo wa asilimia 55. Napenda kuliarifu Bunge lako Tukufu, wananchi na wadau wote wa maendeleo kuwa Taarifa kamili inapatikana katika tovuti ya wizara ambayo ni *www.mof.go.tz*.

3.3.5 Ushauri wa Kitaalamu kwa Miradi ya Ubia kati ya Sekta ya Umma na Sekta binafsi

35. ***Mheshimiwa Spika,*** hadi Aprili 2023, wizara imetoa mafunzo na ushauri wa kitaalamu ili kuziwezesha Mamlaka za Serikali kuandaa miradi ya maendeleo itakayotekelezwa kwa utaratibu wa PPP. Ushauri na mafunzo umekuwa na matokeo chanya ambapo, Wakala wa Barabara Tanzania umeweza kukamilisha maandalizi ya mradi wa barabara ya haraka ya tozo kutoka Kibaha hadi Morogoro (205 Km) na hatua za ununuzi wa mbia zinaendelea. Aidha, majadiliano na mbia aliyepatikana kwa ajili ya uendeshaji wa Mradi wa Mabasi Yaendayo Haraka Jijini Dar es Salaam yanaendelea. Vilevile, Chuo cha Elimu ya Biashara kinakamilisha taarifa ya upembuzi yakinifu kwa ajili ya mradi wa kujenga mabweni ya wanafunzi na Jeshi la Polisi linakamilisha upembuzi yakinifu kwa Mradi wa Ukaguzi wa Lazima wa Vyombo vya Moto.

3.3.6 Huduma za Pensheni na Mafao ya Wastaafu

36. ***Mheshimiwa Spika***, wizara imeboresha mfumo wa usimamizi wa majalada ya wastaafu kwa njia ya kielekroniki ambapo moduli ya ufuatiliaji wa majadala ya wastaafu imeandaliwa ili kuboresha huduma za pensheni na mafao kwa wastaafu wanaohudumiwa na Hazina. Maboresho hayo yamewezesha majalada 148,148 kuingizwa kwenye mfumo. Aidha, katika kipindi hicho, wizara imelipa pensheni kwa wastaafu 49,407, mirathi kwa warithi na walezi 1,474 na malipo ya kiinua mgongo

kwa watumishi 1,370 walioajiriwa kwa masharti ya kudumu na malipo ya uzeeni kwa watumishi 1,673 walioajiriwa kwa mikataba.

3.4 Mwenendo wa Utekelezaji wa Vipaumbele vya Taasisi za Wizara

37. ***Mheshimiwa Spika*****,** wizara inatekeleza baadhi ya majukumu yake kupitia taasisi zake za elimu na mafunzo, bodi za kitaalamu na kitaaluma, usimamizi wa fedha, kodi, bima, ununuzi na ugavi, michezo ya kubahatisha, uwekezaji na uwezeshaji pamoja na takwimu.

3.4.1 Taasisi za Mafunzo na Elimu ya Juu

38. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2022/23**,** taasisi tano (5) za mafunzo na elimu ya juu zilitarajia kudahili jumla ya wanafunzi 73,074, ikijumuisha ngazi za astashahada 14,017, stashahada 19,427, shahada 37,450 na uzamili 2,180. Aidha, taasisi hizo zilitarajia kuendeleza wahadhiri 196, ambapo ngazi ya uzamivu ni 158 na uzamili 38.

39. ***Mheshimiwa Spika,*** hadi Aprili 2023, jumla ya wanafunzi 70,638 wamedahiliwa na taasisi zote tano (5), sawa na asilimia 96.7 ya lengo. Kati ya wanafunzi waliodahiliwa, 13,916 ni ngazi ya cheti, stashahada 16,470, shahada ya awali 37,057 na uzamili 31,195. Aidha, jumla ya wahadhiri 159 wamewezeshwa kujiendeleza katika masomo ambapo 144 ni ngazi ya uzamivu na 15 ni uzamili.

40. ***Mheshimiwa Spika,*** Chuo cha Usimamizi wa Fedha kilipanga kukamilisha ujenzi wa mabweni manne (4) yenye ghorofa moja kila moja yenye uwezo wa kuhudumia wanafunzi 400, nyumba nne (4) zenye uwezo wa kuhudumia familia nane (8) za wafanyakazi pamoja na maktaba moja (1) katika kampasi ya Geita; kuendelea na ukarabati wa miundombinu katika kampasi ya Dar es Salaam na ujenzi wa jengo la taaluma likijumuisha ofisi zenye uwezo wa kuhudumia wahadhiri 40 na madarasa yenye uwezo wa kuhudumia wanafunzi 2,520 kwa wakati mmoja katika kampasi ya Mwanza. Hadi Aprili 2023, ukarabati katika kampasi kuu umefikia asilimia 88 na ujenzi wa mabweni na nyumba za watumishi katika kampasi ya Geita umefikia asilimia 30 na asilimia 68 mtawalia. Aidha, ujenzi wa kampasi ya Mwanza umefikia asilimia 3.

41. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2022/23, Chuo cha Uhasibu Arusha kilipata ridhaa ya kuendelea na ujenzi wa mabweni manne (4) yenye uwezo wa kuhudumia wanafunzi 2,000 katika kampasi kuu Arusha; kukamilisha ujenzi wa jengo la utawala linalojumuisha madarasa 17 yenye uwezo wa kuhudumia wanafunzi 2210 kwa wakati mmoja, mabweni mawili (2) yenye uwezo wa kuhudumia wanafunzi 1,000 kwa wakati mmoja na jengo moja (1) la utawala katika kampasi ya Babati; na kufanya mapitio ya mitaala 10. Hadi Aprili 2023, ujenzi wa mabweni katika kampasi ya Arusha umefikia asilimia 30, madarasa asilimia 99 na ujenzi wa

jengo la utawala na mabweni katika kampasi ya Babati umefikia asilimia 55 na asilimia 20 mtawalia. Aidha, kazi ya mapitio ya mitaala imekamilika.

42. ***Mheshimiwa Spika***, katika mwaka 2022/23, Chuo cha Mipango ya Maendeleo Vijijini kilipanga kufanya tafiti saba (7) na kutoa huduma za ushauri elekezi kwa kuzingatia mahitaji ya wadau; kuwezesha mafunzo kwa watumishi 396; kukarabati nyumba 13 za watumishi katika kampasi kuu Dodoma; na kuendelea na ujenzi wa bweni la wanafunzi na maktaba katika Kituo cha Mafunzo, Kanda ya Ziwa Mwanza. Hadi Aprili 2023, Chuo kimefanikiwa kufanya tafiti saba (7), kutoa huduma elekezi tatu (3), kujengea uwezo watumishi 48, kukarabati nyumba za watumishi mbili (2) na ujenzi wa bweni la wanafunzi na maktaba katika Kituo cha Mafunzo, Kanda ya Ziwa Mwanza umefikia asilimia 92 na asilimia 15 mtawalia.

43. ***Mheshimiwa Spika***, katika mwaka 2022/23, Taasisi ya Uhasibu Tanzania ilipanga kujenga jengo moja la utawala katika kampasi ya Misungwi, Mwanza na kampasi ya Kigoma; jengo moja (1) linalojumuisha ukumbi wa mihadhara, maabara ya kompyuta na maktaba katika Kampasi ya Mbeya; na kuboresha miundombinu na huduma mtandao wa *internet* katika maktaba za kampasi zote. Hadi Aprili 2023, utekelezaji wa mradi wa jengo la utawala kampasi ya Misungwi, Mwanza umefikia asilimia 72 na Kigoma utekelezaji umefikia hatua ya mkandarasi kukabidhiwa eneo la

mradi. Aidha, ujenzi wa jengo katika kampasi ya Mbeya umefikia asilimia 72. Vilevile, maktaba za kampasi zote zimeboreshwa kwa kuunganishwa na huduma ya mtandao wa *internet*.

44. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2022/23, Chuo cha Takwimu Mashariki mwa Afrika kilipanga kuendelea na ujenzi wa jengo la utawala, kuendeleza wahadhiri 28 na kutoa mafunzo ya muda mfupi kwa watumishi 20. Hadi Aprili 2023, ujenzi wa jengo la utawala umefikia asilimia 34, kuendeleza wahadhiri 28 katika shahada ya uzamivu na kuwajengea uwezo watumishi 9 katika maeneo mbalimbali.

3.4.2 Bodi za Kitaaluma na Kitaalamu

45. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2022/23, Bodi ya Wataalamu wa Ununuzi na Ugavi ilitarajia kusajili wataalamu 3,500 wa ununuzi na ugavi, kuendesha mafunzo na ushauri wa kitaalamu kwa wataalamu 6,500 na kuendesha mitihani ya kitaaluma kwa watahiniwa 4,000. Aidha, Bodi ya Wahasibu na Wakaguzi wa Hesabu ilitarajia kusajili wahasibu 1,125 katika ngazi mbalimbali, kuanza ujenzi wa ofisi ya Makao Makuu Jijini Dodoma, kufanya ukaguzi wa ubora wa uandaaji wa taarifa za fedha kwa taasisi 75 na kutoa mafunzo ya stashahada ya viwango vya uandaaji wa taarifa za fedha serikalini kwa wahitimu 500.

46. ***Mheshimiwa Spika,*** hadi Aprili 2023, Bodi ya Wataalamu wa Ununuzi na Ugavi imesajili wataalamu 1,790, sawa na asilimia 51.2, kuendesha mafunzo na kutoa ushauri wa kitaalamu kwa wataalamu 2,508, sawa na asilimia 38.8 na kuendesha mitihani kwa watahiniwa 2,416, sawa na asilimia 60.4. Aidha, Bodi ya Wahasibu na Wakaguzi wa Hesabu imesajili wahasibu na wakaguzi 1,200, kufanya kaguzi za ubora wa uandaaji wa taarifa za fedha kwa taasisi 68 na kutoa mafunzo ya stashahada ya viwango vya uandaaji wa taarifa za fedha Serikalini kwa wahitimu 191 na kuendesha mitihani ya kitaaluma kwa watahiniwa 6,988. Vilevile, ujenzi wa jengo la Ofisi Dodoma umeanza ambapo mtaalamu mshauri ameanza kazi za kuandaa michoro na upimaji wa mitetemo.

3.4.3 Taasisi za Usimamizi wa Kodi

47. ***Mheshimiwa Spika****,* katika mwaka 2022/23, Mamlaka ya Mapato Tanzania -TRA ilikadiriwa kukusanya shilingi trilioni 23.6, kuhuisha Mkakati wa Muda wa Kati na Mrefu wa Ukusanyaji Mapato, kutunga upya Sheria na Kanuni za Ushuru wa Stempu na Bidhaa, kuanzisha Maabara ya Forodha, kujenga na kutekeleza Mfumo Unganifu wa Kusimamia Mapato ya Ndani na kuboresha Kituo cha Udhibiti na Ufuatiliaji wa Mifumo. Aidha, Bodi ya Rufaa za Kodi na Baraza la Rufaa za Kodi zilitarajia kuendelea kusajili, kusikiliza na kutoa maamuzi ya maombi, mashauri na rufaa za kodi ili kuboresha mazingira ya uwekezaji na biashara nchini.

48. ***Mheshimiwa Spika,*** hadi Aprili 2023, Mamlaka ya Mapato Tanzania imekusanya shilingi trilioni 18.8, sawa na ufanisi wa asilimia 79.5 ya lengo la mwaka. Aidha, Mamlaka imefanikiwa kukusanya mapendekezo ya kuboresha Mkakati wa Muda wa Kati na Mrefu wa Ukusanyaji wa Mapato, kuandaa rasimu ya mapendekezo ya kufuta na kutunga upya Sheria ya Usimamizi na Viwango vya Ushuru wa Bidhaa, Sura 147, kuboresha moduli za mfumo jumuishi wa ukusanyaji wa kodi za ndani ikiwemo dirisha moja la walipakodi, moduli ya usajili wa walipakodi na moduli ya marejesho ya kodi.

49. ***Mheshimiwa Spika***, Bodi ya Rufaa za Kodi imefanikiwa kusikiliza mashauri 423 yenye thamani ya kiasi cha kodi kinachobishaniwa cha shilingi bilioni 849.83, kati ya mashauri 1,155 yaliyosajiliwa yenye kiasi cha kodi kinachobishaniwa cha shilingi trilioni 7.35 na dola za Marekani milioni 5.22. Kati ya maamuzi yaliyotolewa, Mamlaka ya Mapato Tanzania imeshinda mashauri 344 yenye thamani ya kiasi cha kodi kinachobishaniwa cha shilingi bilioni 824.13 na walipakodi kushinda mashauri 79 yenye thamani ya kiasi cha kodi kinachobishaniwa cha shilingi bilioni 25.71. Aidha, Baraza la Rufaa za Kodi limefanikiwa kusikiliza na kutolea maamuzi mashauri 87 yenye thamani ya kodi inayobishaniwa ya shilingi bilioni 237.71 na dola za Marekani milioni 2.93 ikiwa ni sehemu ya mashauri 244 yaliyosajiliwa. Kati ya maamuzi yaliyotolewa na Baraza, Mamlaka ya Mapato Tanzania imeshinda mashauri 74

yenye thamani ya shilingi bilioni 234.20 na walipa kodi kushinda mashauri 13 yenye thamani ya shilingi bilioni 3.51 na dola za Marekani milioni 2.93.

3.4.4 Bodi ya Michezo ya Kubahatisha

50. ***Mheshimiwa Spika***, katika mwaka 2022/23, Bodi ya Michezo ya Kubahatisha ilitarajia kutoa leseni 7,697 kwa waendesha michezo ya kubahatisha, ambapo 1,923 ni leseni mpya na 5,774 ni leseni za kuhuishwa; kufanya ukaguzi kwa waendesha michezo ya kubahatisha 83; kufanya mapitio ya Sheria na Kanuni za Michezo ya kubahatisha; na kurejesha Bahati Nasibu ya Taifa. Hadi Aprili 2023, Bodi imetoa jumla ya leseni 8,778 sawa na asilimia 114 ambapo leseni mpya 3,658 na zilizohuishwa 5,120, kufanya kaguzi 88, sawa na asilimia 106, kuandaa mapendekezo ya mapitio ya Sheria na Kanuni za Michezo ya kubahatisha. Aidha, uteuzi wa kampuni ya kuendesha Bahati Nasibu ya Taifa upo katika hatua za mwisho na unatarajiwa kukamilika Juni 2023 ambapo uendeshaji utaanza katika mwaka 2023/24.

3.4.5 Masoko ya Mitaji, Dhamana na Bidhaa

51. ***Mheshimiwa Spika***, katika mwaka 2022/23, Mamlaka ya Masoko ya Mitaji na Dhamana ilipanga kuanza kusimamia masoko ya mitaji kwa kutumia mfumo wa vihatarishi, kupanua wigo wa elimu kwa umma kuhusu masoko ya mitaji, dhamana na bidhaa pamoja na kuongeza idadi ya bidhaa katika soko, hususan hisa,

hatifungani na vipande katika mifuko ya uwekezaji wa pamoja. Aidha, Soko la Bidhaa Tanzania lilipanga kutoa elimu kwa umma na kuboresha mfumo wa mauzo kulingana na mazingira ya bidhaa husika.

52. ***Mheshimiwa Spika***, hadi Aprili 2023, Mamlaka imefanikiwa kuanza kutumia mfumo wa vihatarishi katika usimamizi wa masoko ya mitaji, kutoa elimu kwa umma kuhusu masoko ya mitaji kwa wadau wapatao milioni 1.2 na kuongeza bidhaa mpya 47 katika masoko ya mitaji kutoka 637 na kufikia 684, ambazo zinajumuisha hisa; hatifungani; na mifuko ya uwekezaji wa pamoja. Aidha, Soko la Bidhaa Tanzania limetoa elimu kwa wadau 190,954 katika mikoa ya Manyara, Simiyu, Rukwa, Morogoro, Mbeya, Kagera, Mwanza, Tabora, Mara, Lindi, Songwe na Shinyanga. Vilevile, Soko limeendelea kuboresha mfumo wa biashara kwa njia ya kielekitroniki ili kuwezesha uuzaji wa mazao mapya ikiwemo chai, pamba, mkonge pamoja na mifugo hai na ngozi. Mpaka sasa mfumo una uwezo wa kuwezesha uuzaji na ununuzi wa ufuta, choroko, dengu, korosho, kakao, kahawa na mbaazi.

3.4.6 Taasisi za kibenki

53. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2022/23, Benki Kuu ya Tanzania ilipanga kuchochea na kudhibiti ustawi wa viashiria vya uchumi jumla, kukuza wastani wa ukuaji wa ujazi wa fedha kwa tafsiri pana zaidi (M3) ili kuendana na mahitaji ya shughuli za kiuchumi, kuchochea ukuaji

wa mikopo kwa sekta binafsi, kudhibiti na kupunguza kiwango cha mikopo chechefu pamoja na kuwa na akiba ya fedha za kigeni inayotosheleza mahitaji ya kuagiza bidhaa na huduma kutoka nje ya nchi kwa kipindi kisichopungua miezi minne (4). Hadi Aprili 2023, wastani wa ongezeko la ujazi wa fedha kwa tafsiri pana zaidi (M3) ulikua kwa asilimia 17.2 dhidi ya lengo la asilimia 10.3, na mfumuko wa bei ulifikia asilimia 4.3 ikilinganishwa na lengo la asilimia 5 hadi 7. Aidha, mikopo kwa sekta binafsi ilikua kwa asilimia 22.5 ikilinganishwa na lengo la asilimia 10.7. Mwenendo mzuri wa ukuaji wa mikopo kwa sekta binafsi umetokana na kuimarika kwa mahitaji ya mikopo mipya kufuatia hatua zinazoendelea kuchukuliwa na Serikali katika uboreshaji wa mazingira ya uwekezaji na biashara na usimamizi imara wa sera za fedha na bajeti. Kiwango cha mikopo chechefu kilipungua kufikia asilimia 5.5 dhidi ya lengo la asilimia 5. Vilevile, akiba ya fedha za kigeni imeendelea kuwa katika viwango vya kutosheleza uagizaji wa bidhaa na huduma kutoka nje ya nchi katika kipindi kisichopungua miezi minne (4).

54. ***Mheshimiwa Spika***, katika mwaka 2022, Benki ya Maendeleo ya Kilimo Tanzania ilitenga shilingi bilioni 36.1 kwa ajili ya mikopo kwa miradi ya kuongeza tija katika uzalishaji wa mazao ya kilimo, shilingi bilioni 77.45 kwa ajili ya mikopo ya utekelezaji wa miradi ya kuzuia upotevu wa mazao baada ya kuvuna na shilingi bilioni 90 kwa ajili ya utekelezaji wa miradi ya kuwezesha ukusanyaji na uuzaji wa mazao ya kilimo. Aidha, Benki ilipanga kushawishi benki nne (4) za biashara kushiriki

katika mfuko wa dhamana ili kuchagiza uwekezaji katika sekta ya kilimo.

55. ***Mheshimiwa Spika,*** hadi Desemba 2022, shilingi bilioni 33.22 zilitolewa kupitia mfumo wa ukopeshaji wa moja kwa moja kwa miradi inayolenga kuongeza tija katika uzalishaji; shilingi bilioni 44.2 zilikopeshwa kwa wakulima wadogo kwa ajili ya miradi ya kuzuia upotevu wa mazao ambapo kati ya kiasi hicho, shilingi bilioni 35.9 zilitolewa kupitia mfumo wa ukopeshaji wa moja kwa moja na shilingi bilioni 8.3 kupitia mfuko wa dhamana. Aidha, shilingi bilioni 97.7 zilikopeshwa kwa wakulima wadogo kwa ajili ya utekelezaji wa miradi ya kuwezesha upatikanaji wa masoko ya mazao ambapo kati ya kiasi hicho shilingi bilioni 81.3 zilitolewa kwa mfumo wa ukopeshaji wa moja kwa moja na shilingi bilioni 16.4 zilitolewa kupitia mfuko wa dhamana. Vilevile, ili kuchagiza uwekezaji katika sekta ya kilimo, benki ilifanikiwa kushawishi benki moja (1) ya biashara kujiunga katika mfuko wa dhamana wa wakulima wadogo.

56. ***Mheshimiwa Spika***, katika mwaka 2022, Benki ya Maendeleo TIB ilipanga kutoa mikopo yenye thamani ya shilingi bilioni 47 katika sekta ya viwanda, maji, nishati, miundombinu ya viwanda, miundombinu ya serikali za mitaa, madini, mafuta na gesi, huduma, utalii na kilimo; kukuza mizania ya benki kufikia kiasi cha shilingi bilioni 902.63; kupunguza ukwasi kwa kuongeza mtaji wa benki kwa shilingi bilioni 373 na kuuza hati fungani zenye

thamani ya shilingi bilioni 300. Hadi Desemba 2022, Benki imefanikiwa kutoa mikopo ya jumla ya shilingi bilioni 13.71 katika Sekta za maji, utalii, nishati/umeme, kilimo, pamoja na huduma za usafiri na mawasiliano. Aidha, mizania ya benki ilikua na kufikia shilingi bilioni 487.75. Hata hivyo, Benki haikuweza kufikia malengo yake kutokana na changamoto ya mtaji, ukwasi na athari ya kiwango cha mikopo chechefu.

57. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2022, Benki ya Biashara ya Tanzania ilipanga kuongeza mapato kufikia shilingi bilioni 185.6, kukuza faida ya Benki kabla ya kodi kufikia shilingi bilioni 21.4, kutoa mikopo salama ya shilingi bilioni 709, kukusanya amana za wateja shilingi bilioni 974, kukuza mali za Benki kufikia shilingi bilioni 1,257 na kukuza thamani ya hisa kufikia shilingi bilioni 128. Hadi Desemba 2022, Benki imeongeza mapato kufikia shilingi bilioni 174, faida kabla ya kodi shilingi bilioni 11.2, mikopo salama shilingi bilioni 842, amana zenye thamani ya shilingi bilioni 987, mali za Benki kufikia shilingi bilioni 1,290 na thamani za hisa kufikia shilingi bilioni 116.

3.4.7 Taasisi za Bima

58. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2022/23, Mamlaka ya Usimamizi wa Bima Tanzania ilipanga: kufanya uchambuzi wa mikataba ya bima mtawanyo kwa kampuni 30 za bima nchini; kufanya ukaguzi wa kampuni 30 za bima, madalali 70, benki wakala 26 na mawakala

278; kufanya upekuzi wa kina ili kudhibiti mianya ya upotevu wa mapato kwa kampuni 10; kutoa elimu ya bima kwa watu takribani milioni 1.5 kuhusu huduma za bima; na kuhamasisha kampuni za bima kuandaa bidhaa zinazolenga kuchochea kinga dhidi ya vihatarishi vya shughuli za kilimo.

59. ***Mheshimiwa Spika,*** hadi Aprili 2023, Mamlaka imefanikiwa kuchambua mikataba 255 ya bima mtawanyo kwa kampuni 32, kufanya ukaguzi wa kampuni 10, madalali 11, mawakala 358 na benkiwakala 10. Aidha, mafanikio mengine yaliyopatikana ni upekuzi wa kampuni 10 za bima, kutoa elimu ya bima kwa wananchi takribani 953,816 kupitia njia mbalimbali ikiwemo semina, maonyesho, mikutano na vyombo vya habari na kuidhinisha bidhaa mpya nne (4) za kinga dhidi ya shughuli za kilimo ambazo ni Mtumbwi Salama (Jubilee Insurance Company), Mkulima (Alliance Insurance Company), *Livestock Insurance* (UAP Insurance Company) na *Agriculture* (Heritage Insurance Company).

60. ***Mheshimiwa Spika,*** Shirika la Taifa la Bima lilitarajia kutoa elimu kwa umma kuhusu umuhimu wa huduma zake, kubuni bidhaa mpya nne (4) na kuandaa mfumo wa usimamizi wa vihatarishi. Hadi Aprili 2023, Shirika limetoa elimu kwa kampuni, mashirika na taasisi 63 na kuingiza sokoni bidhaa mpya za BimaLife na Linda Mjengo. Aidha, Shirika limefanikiwa kuandaa mfumo wa kusimamia vihatarishi.

3.4.8 Taasisi za Uwekezaji na Uwezeshaji Wananchi Kiuchumi

61. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2022/23, Kampuni ya Uwekezaji wa Pamoja - UTT AMIS ilipanga kuongeza rasilimali za mifuko kwa kiwango cha asilimia 15, kuongeza idadi ya wawekezaji kwa asilimia 5 na kuhamasisha taasisi za Serikali, mifuko ya hifadhi za jamii, mashirika na vikundi mbalimbali vya kijamii kama vile SACCOS kujiunga na mifuko ya UTT AMIS. Aidha, Mfuko wa SELF ulipanga kutoa mikopo yenye masharti nafuu ya shillingi bilioni 43.5 kwa wajasiriamali 28,255, kuhakikisha kiwango cha urejeshaji wa mikopo kinafikia asilimia 95 na kutoa mafunzo ya ujasiriamali kwa wadau au wanufaika 4,000.

62. ***Mheshimiwa Spika,*** hadi Aprili 2023, UTT-AMIS imeongeza rasilimali za mifuko kwa shilingi bilioni 465, sawa na ongezeko la asilimia 46.6 ambapo thamani ya mifuko imefikia shilingi bilioni 1,461.5. Aidha, katika kipindi hicho, idadi ya wawekezaji katika mifuko imeongezeka kutoka 201,574 hadi 241,264, sawa na ongezeko la asilimia 19.7. Vilevile, Kampuni inaendelea kutoa elimu kuhusu faida za mifuko ya uwekezaji wa pamoja kwa vikundi vya kijamii ambapo vikundi 239 vimejiunga na mifuko ya *UTT AMIS*.

63. ***Mheshimiwa Spika,*** kwa upande wa Mfuko wa

SELF umetoa mikopo ya jumla ya shilingi bilioni 34.4 kwa wanufaika 20,528. Aidha, mafunzo kuhusu ujuzi wa biashara, usimamizi wa kumbukumbu za kimsingi na usimamizi wa mikopo binafsi yalitolewa kwa vikundi 2,363 na urejeshaji wa mikopo iliyotolewa na mfuko umefikia asilimia 92.4 ya lengo.

3.4.9 Usimamizi wa Takwimu Rasmi

64. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2022/23, Ofisi ya Taifa ya Takwimu ilipata ridhaa ya Bunge lako Tukufu kukamilisha zoezi la Sensa ya Watu na Makazi, kufanya utafiti wa Sekta isiyo rasmi na utafiti wa Afya ya Mama na Mtoto na kuendelea kutoa takwimu za msingi za uchumi kila mwezi, robo mwaka na nusu mwaka kulingana na aina ya takwimu. Hadi Aprili 2023, Ofisi ya Taifa ya Takwimu ilifanikiwa kusimamia kwa weledi zoezi la Sensa ya Watu na Mkazi na matokeo rasmi yalizinduliwa Aprili 15, 2023. Aidha, Ofisi ya Taifa ya Takwimu imeendelea kutoa kwa wakati takwimu za mwenendo wa uchumi ambapo takwimu za Pato la Taifa zimetolewa hadi Desemba 2022 na mfumuko wa bei hadi Aprili 2023. Vilevile*,* Ofisi ya Taifa ya Takwimu kwa kushirikiana na Wizara ya Afya pamoja na Ofisi ya Mtakwimu Mkuu wa Serikali Zanzibar imefanya Utafiti wa Afya ya Uzazi na Mtoto na Viashiria vya Malaria kwa Mwaka 2022 katika kipindi cha Februari hadi Julai 2022 ambapo Taarifa ya Viashiria Muhimu kulingana na utafiti huo imetolewa rasmi Januari 2023.

3.4.10 Usimamizi na Udhibiti wa Ununuzi wa Umma

65. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2022/23, Mamlaka ya Udhibiti wa Ununuzi wa Umma ilipanga kuanza ujenzi wa ofisi ya Makao Makuu Jijini Dodoma na ukarabati wa ofisi ya kanda Jijini Dar es Salaam, kuwezesha mafunzo kwa watumishi 940 kutoka katika taasisi nunuzi 170 na wazabuni 1,200 ambao wamejisajili katika mfumo wa TANePS, kufanya mapitio na kuanza ujenzi wa mfumo wa ununuzi wa umma kwa njia ya mtandao na kufanya kaguzi za ukidhi na thamani ya fedha kwa taasisi nunuzi 180. Aidha, Wakala wa Huduma ya Ununuzi Serikalini ulipanga kukamilisha ujenzi wa Ofisi ya Mkoa wa Kigoma, kituo cha mafuta katika mikoa ya Njombe, Pwani, Arusha na Wilaya ya Kahama na ujenzi wa ghala katika Wilaya ya Korogwe, Masasi na Dodoma. Vilevile, Mamlaka ya Rufaa za Zabuni ilipanga kuandaa mfumo wa kielektroniki wa usajili na usimamizi wa rufaa za ununuzi wa umma na kufanya mapitio ya kanuni za rufaa.

66. ***Mheshimiwa Spika,*** hadi Aprili 2023, Mamlaka ya Udhibiti wa Ununuzi wa Umma imeendelea na ujenzi wa Ofisi ya Makao Makuu Jijini Dodoma ambapo utekelezaji wake umefikia asilimia 49.9. Ukarabati wa Ofisi ya Kanda Dar es Salaam umekamilika na Jengo limeanza kutumika. Aidha, Mamlaka imetoa mafunzo kwa wazabuni 214 na watumishi 691 kutoka katika taasisi nunuzi 113 kuhusu matumizi ya mfumo wa Kielektroniki wa Ununuzi wa Umma na mafunzo ya Sheria ya Ununuzi

wa Umma, SURA 410 kwa washiriki 1,377 kutoka katika taasisi 210, Vilevile, Mamlaka ya Rufaa za Zabuni imefanya mapitio ya kanuni za usikilizaji wa rufaa, kanuni hizo zitaanza kutumika baada kukamilika kwa maboresho ya Sheria ya Ununuzi wa Umma pamoja na kanuni zake.

67. ***Mheshimiwa Spika,*** Wakala wa Huduma ya Ununuzi Serikalini umewezesha ununuzi wa pamoja wa magari 802 na pikipiki 1,103 za Serikali kwa gharama ya shilingi 127,367,937,558.97 na ujenzi wa ofisi mkoa wa Geita pamoja na ukarabati wa kituo cha mafuta Wilaya ya Kinondoni umekamilika. Aidha, ujenzi wa ofisi katika mikoa ya Pwani, Songwe, Simiyu, na Dodoma umefikia asilimia 75 na ukarabati wa ofisi za Wakala katika mikoa ya Singida na Arusha umefikia asilimia 85 ikiwa ni mwendelezo wa utekelezaji wa miradi iliyopangwa mwaka 2021/22. Vilevile, mshauri elekezi kwa ajili ya kuandaa ramani na gharama za ujenzi wa ofisi katika mikoa ya Kigoma, Njombe na Arusha amepatikana.

3.4.11 Udhibiti wa Utakasishaji wa Fedha Haramu, Ufadhili wa Ugaidi na Ufadhili wa Silaha za Maangamizi

68. ***Mheshimiwa Spika****,* katika mwaka 2022/23, Kitengo cha Kudhibiti Fedha Haramu kilipanga kupokea na kuchambua miamala ya fedha na kuandaa taarifa fiche kwa hatua stahiki. Hadi Aprili 2023, Kitengo kimepokea taarifa 7,313 za fedha taslimu zenye thamani ya shilingi trilioni 56.65, taarifa 8,784 za usafirishaji fedha

kwa njia ya kielektroniki zenye thamani ya shilingi trilioni 222.81 na taarifa 2,457 zinazohusu usafirishaji wa fedha taslimu na hati za malipo kupitia mipakani. Aidha, Kitengo kimechambua miamala shuku 769 na kuandaa taarifa fiche 314 na kuwasilisha kwenye taasisi za utekelezaji wa sheria kwa hatua za uchunguzi. Vilevile, mfumo wa Kitengo umeunganishwa na mfumo wa Mamlaka ya Usajili wa Matukio ya Kijamii Zanzibar pamoja na mfumo wa Mamlaka ya Vitambulisho vya Taifa ili kusomana na kubadilishana taarifa.

3.4.12 Kusimamia masuala ya pamoja ya fedha kati ya Tanzania Bara na Zanzibar

69. ***Mheshimiwa Spika***, katika mwaka 2022/23, wizara ilipanga kufanya tathmini kuhusu fursa ya mapato kwa kampuni zinazosajiliwa upande mmoja wa Muungano na kufanya biashara pande zote. Hadi Aprili 2023, Wizara kupitia Tume ya Pamoja ya Fedha imefanikiwa kufanya stadi kuhusu kubainisha majukumu, mapato na matumizi yanayohusu utekelezaji wa mambo ya Muungano katika Wizara, Idara na Taasisi za Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.

3.5 Mwenendo wa utekelezaji wa Vipaumbele vya

Fungu 45 – Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi

70. ***Mheshimiwa spika*****,** katika mwaka 2022/23, Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi ilipata ridhaa ya Bunge lako Tukufu ya kuendelea kutekeleza majukumu yake, hususan kufanya kaguzi za hesabu za fedha, miradi ya maendeleo, ufanisi katika usimamizi wa miongozo, uwekezaji wa mitaji ya Serikali, mifumo ya TEHAMA na usimamizi wa mazingira kwa Serikali Kuu, Idara Zinazojitegemea, Wakala za Serikali, Mashirika ya Umma, Sekretarieti za Mikoa na Mamlaka za Serikali za Mitaa; kufuatilia na kutathmini mwenendo wa utekelezaji wa hoja za ukaguzi; kuimarisha maabara ya ukaguzi; na kukusanya maduhuli ya shilingi 900,000,000.

71. ***Mheshimiwa Spika***, hadi Aprili 2023, Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi imefanikiwa kufanya kaguzi zote kama ilivyopangwa na kuwasilisha Ripoti zake bungeni Aprili 6, 2023. Sambamba na Ripoti za Ukaguzi, Ofisi imewasilisha mbele ya Bunge lako Tukufu Ripoti kuhusu mwenendo wa utekelezaji wa hoja za ukaguzi. Aidha, Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi imefanikiwa kukusanya mapato ya ndani ya jumla ya shilingi 421,912,164 sawa na ufanisi wa asilimia 47 ya lengo la mwaka.

3.6 Changamoto za Utekelezaji wa Mpango na

Bajeti na Mikakati ya kukabiliana nazo

3.6.1 Changamoto

72. ***Mheshimiwa Spika***, katika utekelezaji wa Mpango na Bajeti ya 2022/23, Wizara imekabiliana na changamoto zifuatazo:

i. Kasi ndogo ya ujengaji na maboresho ya mifumo ya kielektroniki ya usimamizi wa mapato na matumizi ya Serikali ikilinganishwa na kasi ya mabadiliko ya TEHAMA duniani na hivyo kuhatarisha ufanisi na usalama wa mifumo ya usimamizi wa fedha za umma; na

ii. Kuongezeka kwa bei na gharama za usafirishaji wa bidhaa na huduma kutoka nje, hususan bidhaa za petroli, mafuta ya kula, mbolea kutokana na athari za vita baina ya Urusi na Ukraine, ukame na UVIKO - 19 na hivyo kuongeza gharama katika utekelezaji wa mpango na bajeti, hususan miradi ya maendeleo.

5.2. Mikakati ya kukabiliana na changamoto

73. ***Mheshimiwa Spika,*** wizara itaendelea kuchukua hatua mbalimbali ili kukabiliana na changamoto zinazoendelea kujitokeza ikiwa ni pamoja na:

i. Kuwekeza katika tafiti na maendeleo pamoja na mafunzo ili kukuza ubunifu na ujuzi katika kukabiliana na kasi ya mabadiliko ya TEHAMA duniani;

ii. Kuongeza kasi katika utekelezaji wa mradi wa

kusambaza gesi viwandani, vituo vya gesi kwa matumizi ya magari na majumbani ili kupunguza msukumo wa uagizaji wa bidhaa za petroli kutoka nje ya nchi; na

iii. Kuongeza kasi ya tafiti za mafuta na gesi ili kuvutia uwekezaji wa kimkakati na hivyo kupunguza uhitaji wa uagizaji wa bidhaa hizo kutoka nje ya nchi.

4.0 Mpango na Bajeti ya Wizara kwa Mwaka 2023/24

74. ***Mheshimiwa Spika,*** maandalizi ya Mpango na Bajeti ya Wizara ya Fedha na Mipango kwa mwaka 2023/24 yamezingatia miongozo mbalimbali ya kisera ya wizara, kitaifa, kikanda na kimataifa. Miongozo hiyo ni pamoja na Dira ya Taifa ya Maendeleo 2025; Mpango wa Tatu wa Maendeleo wa Taifa wa Miaka Mitano 2021/22 - 2025/26; Mapendekezo ya Mpango wa Maendeleo wa Taifa wa Mwaka 2023/24; Mwongozo wa Maandalizi ya Mpango na Bajeti ya Serikali kwa Mwaka 2023/24; Ilani ya CCM ya Uchaguzi Mkuu wa Mwaka 2020; Hotuba ya Mheshimiwa Rais wakati wa Uzinduzi wa Bunge la 12 la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania; Sheria ya Bajeti, Sura 439 pamoja na kanuni zake; Mikakati na makubaliano mbalimbali ya Kikanda na Kimataifa; Mkakati wa Taifa Dhidi ya Rushwa Awamu ya Tatu; Mpango Mkakati wa Wizara wa Miaka Mitano 2021/22 - 2025/26; na masuala mtambuka ikijumuisha jinsia, lishe, mazingira, mabadiliko ya tabia nchi, na UKIMWI.

4.1 Vipaumbele vya Mpango na Bajeti ya Wizara

75. ***Mheshimiwa Spika,*** vipaumbele vya Wizara ya Fedha na Mipango kwa mwaka 2023/24 ni kama ifuatavyo:

i. Kutafuta na kukusanya mapato ya shilingi trilioni 40.8 kwa ajili ya utekelezaji wa bajeti ya Serikali;
ii. Kuhudumia deni la Serikali;
iii. Kufanya tafiti, tathmini na mapitio mbalimbali ya kitaalamu kuhusu mifumo ya usimamizi wa mipango, uchumi na bajeti ya Serikali;
iv. Kujenga, kuboresha, kufungamanisha na kuhuisha mifumo ya TEHAMA ya usimamizi wa mapato na matumizi ya Serikali;
v. Kujenga uwezo wa watumishi kuhusu usimamizi wa masuala ya sera, uchumi, mipango na fedha;
vi. Kuboresha miundombinu ya ofisi za Wizara na taasisi zake pamoja na miundombinu ya kufundishia na kujifunzia;
vii. Kufanya ufuatiliaji na tathmini ya utekelezaji wa miradi na programu za maendeleo inayotekelezwa na Wizara na Serikali kwa jumla; na
viii. Kukamilisha maboresho ya Sheria ya Msajili wa Hazina.

4.2 Vipaumbele vya Mpango na Bajeti kwa Fungu

45-Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi

76. ***Mheshimiwa Spika****,* vipaumbele vya Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi ni pamoja na: kufanya ukaguzi wa rasilimali za umma kwa Serikali Kuu, Mamlaka za Serikali za Mitaa na Mashirika ya Umma; kufanya kaguzi za kiufundi, ufanisi, maalum, kiuchunguzi, miradi ya maendeleo na mifumo ya TEHAMA; kuimarisha matumizi ya TEHAMA ndani ya Ofisi; na kuendelea na ujenzi na ukarabati wa Ofisi za Ukaguzi mikoani.

4.3 Vipaumbele vya Taasisi

77. ***Mheshimiwa Spika*****,** kama nilivyoeleza awali, baadhi ya majukumu ya Wizara yanatekeleza kupitia taasisi za elimu, bodi za kitaalamu na kitaaluma, usimamizi na udhibiti wa masuala ya fedha, kodi, bima, ununuzi na ugavi, michezo ya kubahatisha, uwekezaji na uwezeshaji pamoja na takwimu.

4.3.1 Taasisi za Elimu

78. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara ya Fedha na Mipango inasimamia jumla ya taasisi za elimu tano (5) ambazo ni Chuo cha Usimamizi wa Fedha, Taasisi ya Uhasibu Tanzania, Chuo cha Uhasibu Arusha, Chuo cha Mipango ya Maendeleo Vijijini, na Chuo cha Takwimu Mashariki mwa Afrika. Kwa mwaka 2023/24, vyuo vyote vinatarajia kudahili jumla ya wanafunzi 77,432, ikijumuisha ngazi ya cheti 14,108, stashahada 18,744, shahada 41,483 na uzamili 397.

79. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2023/24, Chuo cha Usimamizi wa Fedha kimepanga kukamilisha ujenzi wa Kampasi ya Geita, kuanza ujenzi wa awamu ya pili wa Kampasi ya Simiyu kupitia Mradi wa Kuendeleza Elimu ya Juu kwa Ajili ya Mageuzi ya Kiuchumi na kuendelea na ujenzi wa jengo la taaluma likijumuisha ofisi zenye uwezo wa kuhudumia wahadhiri 40 na madarasa yenye uwezo wa kuhudumia wanafunzi 2,520 kwa wakati mmoja katika kampasi ya Mwanza.

80. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2023/24, Chuo cha Uhasibu Arusha kinatarajia kuendeleza watumishi 45 katika ngazi ya Shahada, Uzamili na Uzamivu ndani na nje ya nchi, kupitia mitaala 10 pamoja na kuandaa mitaala mipya miwili (2), kufungua kampasi mpya ya Songea mkoani Ruvuma, kuanza ujenzi katika kampasi ya Dodoma, kufanya tafiti mbili (2) na kutoa ushauri wa kitaaluma, kuanza ujenzi wa kituo cha TEHAMA katika kampasi ya Arusha na kuanza ujenzi wa jengo la taaluma na maktaba katika kampasi ya Songea.

81. ***Mheshimiwa Spika***, kwa mwaka 2023/24, Chuo cha Mipango ya Maendeleo Vijijini kimepanga kukamilisha ujenzi wa bweni la wanafunzi na ukumbi wa mihadhara na kuanza ujenzi wa jengo la utawala katika kampasi ya Dodoma, kuanza ujenzi wa kituo cha mafunzo katika eneo la Nala Dodoma, kukamilisha ujenzi wa bweni, maktaba na kuanza ujenzi wa bweni la wanafunzi katika Kituo cha Mafunzo - Mwanza. Aidha, chuo kinatarajia kufanya tafiti 10 na kutoa huduma za

ushauri elekezi kwa kuzingatia mahitaji ya wadau.

82. ***Mheshimiwa Spika***, katika mwaka 2023/24, Taasisi ya Uhasibu Tanzania itaendelea na ujenzi wa jengo moja (1) linalojumuisha ukumbi wa mihadhara, maabara ya kompyuta na maktaba katika Kampasi ya Mbeya, jengo la taaluma Misungwi - Mwanza, vyumba vya madarasa manne (4), maktaba, maabara ya kompyuta na nyumba ya watumishi na hosteli mbili (2) za wanafunzi wa kike na wa kiume kampasi ya Mtwara, jengo la taaluma katika kampasi ya Kigoma na kuanza ujenzi wa jengo la taaluma katika kampasi ya Zanzibar.

83. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2023/24, Chuo cha Takwimu Mashariki mwa Afrika kimepanga kuendelea na ujenzi wa jengo la utawala, kuendeleza wahadhiri 28 na kutoa mafunzo ya muda mfupi kwa watumishi 20.

4.3.2 Bodi za Kitaaluma na Kitaalamu

84. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2023/24, Bodi ya Wahasibu na Wakaguzi wa Hesabu inatarajia kusajili wahasibu 1,350 katika ngazi mbalimbali, kuanza ujenzi wa ofisi ya Makao Makuu Jijini Dodoma, kufanya ukaguzi wa ubora wa uandaaji wa taarifa za fedha kwa taasisi 75, kufanya ukaguzi wa ubora wa kampuni 65 za ukaguzi, kuendesha mitihani ya kitaaluma kwa watahiniwa 12,500 na kutoa mafunzo ya diploma ya viwango vya uandaaji wa taarifa za fedha serikalini kwa wahitimu 350. Aidha, Bodi ya Wataalamu wa Ununuzi na Ugavi inatarajia kusajili wataalamu 3,500 wa ununuzi na ugavi,

kuendesha mafunzo na ushauri wa kitaalamu kwa wataalamu 6,500 na kuendesha mitihani ya kitaaluma kwa watahiniwa 4,000.

4.3.3 Taasisi za Usimamizi wa Masuala ya Kodi

85. ***Mheshimiwa Spika****,* katika mwaka 2023/24, Mamlaka ya Mapato Tanzania inatarajia kukusanya mapato ya kodi na yasiyo ya kodi ya jumla ya shilingi trilioni 26.7, kuendelea kuimarisha na kuboresha mifumo ya kielektroniki ya ukusanyaji wa mapato, kuwajengea uwezo wafanyakazi, kutoa elimu ya kodi na kuendelea kudhibiti uvujaji na upotevu wa mapato. Aidha, Bodi ya Rufaa za Kodi, Baraza la Rufaa za Kodi na Ofisi ya Usuluhishi wa Malalamiko na Taarifa za Kodi zinatarajia kupokea, kusikiliza na kutolea maamuzi mashauri, malalamiko na taarifa za kodi kutoka kwa walipakodi na wadau wa kodi. Vilevile, Ofisi ya Usuluhishi wa Malalamiko na Taarifa za Kodi itaendelea kutoa elimu kwa umma kuhusu huduma zinazotolewa na ofisi hiyo.

4.3.4 Bodi ya Michezo ya kubahatisha

86. ***Mheshimiwa Spika***, katika mwaka 2023/24, Bodi ya Michezo ya Kubahatisha inatarajia kutoa leseni 11,880 kwa waendesha michezo ya kubahatisha, ambapo 2,273 ni leseni mpya na 9,607 ni leseni zitakazohuishwa, kufanya ukaguzi kwa waendesha michezo ya kubahatisha 101 na kusimamia uendeshaji wa Bahati Nasibu ya Taifa.

4.3.5 Taasisi za Usimamizi wa Masoko ya Mitaji, Dhamana na Bidhaa

87. ***Mheshimiwa Spika***, kwa mwaka 2023/24, Mamlaka ya Usimamizi wa Masoko ya Mitaji na Dhamana imepanga kuanzisha bidhaa mpya za masoko ya mitaji, kufanya mapitio ya kanuni na miongozo ya utoaji wa bidhaa katika masoko ya mitaji na kuendelea kutoa elimu kwa umma kuhusu masoko ya mitaji na bidhaa. Aidha, Baraza la Rufaa za Masoko ya Mitaji linatarajia kuanza kupokea, kusikiliza na kutoa maamuzi kuhusu migogoro ya masoko ya mitaji. Vilevile, Soko la Bidhaa Tanzania linatarajia kuendelea na ujenzi wa jengo la ofisi Jijini Dar es salaam pamoja na kuendelea kuhamasisha matumizi ya mfumo wa soko wa kielektroniki ili kuongeza idadi ya bidhaa zinazouzwa na kununuliwa kupitia mfumo huo.

4.3.6 Taasisi za Benki

88. ***Mheshimiwa Spika,*** kwa mwaka 2023/24***,*** Benki Kuu ya Tanzania imepanga kukuza wastani wa ukuaji wa ujazi wa fedha kwa tafsiri pana zaidi (M3) kwa kiwango kisichopungua asilimia 10 ili kuendana na mahitaji ya shughuli za kiuchumi, kuboresha mazingira ya kuchochea ukuaji wa mikopo kwa sekta binafsi, kudhibiti na kupunguza kiwango cha mikopo chechefu pamoja na kuwa na akiba ya fedha za kigeni inayotosheleza mahitaji ya kuagiza bidhaa na huduma kutoka nje ya nchi kwa kipindi kisichopungua miezi minne (4).

89. ***Mheshimiwa Spika***, kwa mwaka 2023, Benki ya Maendeleo ya Kilimo Tanzania imepanga kuzalisha mapato ya shilingi bilioni 45.1 kukuza faida ya benki kabla ya kodi ya shilingi bilioni 18.5, kutoa mikopo ya shilingi bilioni 336.7, kukuza mali za benki ili kufikia shilingi bilioni 562.7 na kufuatilia urejeshaji wa mikopo kutoka kwa wateja shilingi bilioni 62.

90. ***Mheshimiwa Spika***, kwa mwaka 2023, Benki ya Maendeleo ya TIB imepanga kutoa mikopo yenye thamani ya shilingi bilioni 51 kwa miradi ya maendeleo kwenye sekta za maji, nishati na uongezaji thamani mazao ya kilimo, kukusanya shilingi bilioni 39.6 za marejesho ya mikopo kutoka kwa wateja, kukusanya shilingi bilioni 57 za marejesho ya mikopo iliyoshindikana na kuondolewa kwenye mizania ya benki.

91. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2023, Benki ya Biashara Tanzania imepanga kuzalisha mapato ya shilingi bilioni 184.2, kukuza faida ya benki kabla ya kodi ya shilingi bilioni 12.4, kutoa mikopo ya shilingi bilioni 904, kukusanya amana za wateja shilingi bilioni 1,121, kukuza mali za benki ili kufikia shilingi bilioni 1,446, kukuza mtaji kufikia shilingi bilioni 123.8 na kuunda mfumo wa kielektroniki wa tathmini na ufuatiliaji wa mwenendo wa mikopo inayotolewa na benki.

4.3.7 Taasisi za Bima

92. ***Mheshimiwa Spika,*** kwa mwaka 2023/24, Mamlaka ya Usimamizi wa Bima Tanzania inatarajia kufanya uchambuzi wa mikataba ya bima mtawanyo kwa kampuni 32, kufanya ukaguzi wa wadau wa bima, kuandaa mwongozo wa bima za kilimo, kuhamasisha kampuni za bima kuandaa bidhaa za sekta ya kilimo pamoja na kupokea na kushughulikia malalamiko ya wateja wa bima. Aidha, Shirika la Taifa la Bima linatarajia kukamilisha taratibu za kupata uthibitisho wa cheti cha ubora cha utoaji huduma kwa wateja (ISO 9001 2015), kuongeza wateja wapya 116 wa bidhaa za taasisi na kubuni bidhaa tatu (3) mpya zitakazokidhi mahitaji ya soko.

4.3.8 Taasisi za Uwekezaji na Uwezeshaji Wananchi Kiuchumi

93. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2023/24, Kampuni ya Uwekezaji wa Pamoja - UTT AMIS inatarajia kuongeza rasilimali za mifuko kwa kiwango cha asilimia 15, kuongeza idadi ya wawekezaji kwa asilimia 5 na kuhamasisha Taasisi za Serikali, Mifuko ya Hifadhi za Jamii, Mashirika na vikundi mbalimbali vya kijamii kama vile SACCOS kujiunga na mifuko ya UTT AMIS. Aidha, Mfuko wa SELF unatarajia kutoa mikopo yenye masharti nafuu ya shillingi bilioni 44.8 kwa wajasiriamali 38,000, kufuatilia urejeshaji wa mikopo usipungue asilimia 95 na kutoa mafunzo ya ujasiriamali kwa walengwa au wanufaika 5,500.

4.3.9 Usimamizi wa Takwimu Rasmi

94. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2023/24, Ofisi ya Taifa ya Takwimu inatarajia kusambaza matokeo ya sensa ya watu na makazi, kutoa elimu kwa umma kuhusu matumizi ya takwimu za sensa na kuendelea kuandaa taarifa za sensa za kisekta kulingana na ratiba ya kazi zinazotakiwa kufanyika baada ya zoezi la sensa kukamilika. Aidha, ofisi inatarajia kufanya tafiti za kitaalamu kuhusu watu wenye uwezo wa kufanya kazi, mapato na matumizi ya kaya binafsi, ajira, mapato na ustawi wa watoto katika jamii.

4.3.10 Usimamizi wa Ununuzi wa Umma

95. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2023/24, Mamlaka ya Kudhibiti Ununuzi wa Umma inatarajia kuendelea na ujenzi wa ofisi za Makao Makuu Jijini Dodoma, ujenzi wa mfumo wa ununuzi wa umma kwa njia ya mtandao awamu ya pili, kutoa mafunzo kwa watumishi 2,000 kutoka katika taasisi nunuzi 1,000 na wazabuni 5,000 kuhusu mfumo mpya wa ununuzi wa umma kwa njia ya kielektroniki na Sheria ya Ununuzi wa Umma, kufanya kaguzi ya thamani ya fedha katika taasisi nunuzi 85 na kaguzi ya ukidhi wa sheria kwa taasisi nunuzi 300 na kufanya mapitio ya nyaraka zote sanifu za zabuni.

96. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2023/24, Wakala wa Huduma ya Ununuzi Serikalini unatarajia kuanza ujenzi wa ofisi ya mkoa wa Kigoma, ofisi na kituo cha mafuta katika mikoa ya Njombe na Arusha pamoja na Wilaya ya Kahama, Korogwe na Masasi. Aidha, Wakala umepanga kuboresha na kuhuisha mfumo wa GIMIS ili kuwezesha matumizi ya kadi katika huduma za ununuzi wa mafuta na kufanya upembuzi yakinifu ili kubaini uwezekano na mahitaji ya kuunganisha mfumo wa GIMIS na pampu, pamoja na tanki za mafuta. Vilevile, Mamlaka ya Rufaa za Zabuni imepanga kutoa mafunzo kwa wajumbe, wafanyakazi wa mamlaka, wazabuni na taasisi nunuzi kuhusu utumiaji wa mfumo wa kielektroniki wa kusajili na kusimamia rufaa zitokanazo na michakato ya ununuzi wa umma.

4.4 Makadirio ya Matumizi kwa Mafungu ya Wizara pamoja na Fungu 45-Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi kwa mwaka 2023/24.

97. ***Mheshimiwa Spika***, kwa mwaka 2023/24, Wizara ya Fedha na Mipango inaomba ridhaa ya Bunge lako Tukufu ya kutumia jumla ya shilingi trilioni 15.94 kwa ajili ya matumizi ya kawaida na maendeleo kwa mafungu yake tisa (9) ya kibajeti. Kati ya kiasi hicho, shilingi trilioni 15.38 ni kwa ajili ya matumizi ya kawaida na shilingi bilioni 564.22 ni kwa ajili ya matumizi ya maendeleo. Aidha, ninaomba Bunge lako Tukufu liidhinishe shilingi bilioni 97.13 kwa ajili ya utekelezaji wa majukumu ya Fungu 45 – Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi. Kati ya kiasi hicho,

shilingi bilioni 87.72 ni kwa ajili ya matumizi ya kawaida na shilingi bilioni 9.41 ni kwa ajili ya matumizi ya maendeleo. Mchanganuo wa bajeti kwa kila fungu la Wizara na Fungu 45 – Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi ni kama inavyoonekana katika **Jedwali Na.1.**

Jedwali Na.1: Mchanganuo wa Bajeti ya Mafungu ya Wizara ya Fedha na Mipango pamoja na Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi kwa mwaka 2023/24

FUNGU	JINA LA FUNGU	MATUMIZI YA KAWAIDA			MATUMIZI YA MAENDELEO			JUMLA KUU
		MISHAHARA	MATUMIZI MENGINEYO	JUMLA YA MATUMIZI YA KAWAIDA	NDANI	NJE	JUMLA YA FEDHA ZA MAENDELEO	
1	Deni la Serikali	-	10,480,130,968,000	10,480,130,968,000	-	-	-	10,480,130,968,000
6	Mkaguzi wa Ndani Mkuu wa Serikali	1,948,234,000	7,618,770,000	9,567,004,000	360,000,000	-	360,000,000	9,927,004,000
7	Ofisi ya Msajili wa Hazina	5,229,041,000	37,591,275,000	42,820,316,000	940,000,000	-	940,000,000	43,760,316,000
10	Tume ya Pamoja ya Fedha	813,300,000	2,650,549,000	3,463,849,000	-	-	-	3,463,849,000
13	Kitengo cha Kudhibiti Fedha Haramu	-	3,861,365,000	3,861,365,000	-	455,000,000	455,000,000	4,316,365,000
21	Hazina	1,610,820,134,000	745,547,085,000	2,356,367,219,000	464,263,182,000	33,493,393,000	497,756,575,000	2,854,123,794,000
22	Huduma Nyinginezo	13,065,211,000	2,301,774,127,000	2,314,839,338,000	-	-	-	2,314,839,338,000
23	Idara ya Mhasibu Mkuu wa Serikali	7,157,764,000	51,029,321,000	58,187,085,000	1,880,000,000	-	1,880,000,000	60,067,085,000
50	Wizara ya Fedha na Mipango	54,120,209,000	52,703,766,000.00	106,823,975,000	22,758,347,000	40,075,572,000	62,833,919,000	169,657,894,000
	JUMLA YA MAFUNGU YA WIZARA	**1,693,153,893,000**	**13,682,907,226,000**	**15,376,061,119,000**	**490,201,529,000**	**74,023,965,000**	**564,225,494,000**	**15,940,286,613,000**
45	Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi	16,891,720,000	70,830,676,000	87,722,396,000	8,828,000,000	583,878,000	9,411,878,000	97,134,274,000
	JUMLA YA MAFUNGU YOTE							**16,037,420,887,000**

Chanzo: Wizara ya Fedha na Mipango

5.0 HITIMISHO.

98. ***Mheshimiwa Spika***, kabla sijahitimisha hoja yangu, napenda kumpongeza na kumshukuru Mheshimiwa Hamad Hassan Chande (Mb), Naibu Waziri wa Fedha na Mipango kwa ushauri na ushirikiano anaoendelea kunipatia katika kusimamia utekelezaji wa majukumu ya Wizara. Aidha, nawashukuru watendaji wakuu wa wizara na taasisi zake wakiongozwa na Dkt. Natu E. Mwamba, Katibu Mkuu na Mlipaji Mkuu wa Serikali, Naibu Makatibu Wakuu Bi. Amina Kh. Shaaban, Bi. Jenifa C. Omolo na Bw. Lawrence N. Mafuru kwa ushauri na usimamizi madhubuti wa majukumu ya wizara na taasisi zake. Vilevile, nawashukuru wakuu wa idara, vitengo na wafanyakazi wote wa wizara na taasisi zake kwa utekelezaji mzuri wa mikakati ya maendeleo, ushauri pamoja na ushirikiano wao mahiri katika kufanikisha majukumu yangu ya kila siku. Asanteni sana na *Kazi Iendelee*.

99. ***Mheshimiwa Spika,*** napenda kuhitimisha hotuba yangu kwa kuliarifu Bunge lako Tukufu kuwa, Serikali inaendelea na maandalizi ya Dira ya Taifa ya Maendeleo 2050. Zoezi hili ni muhimu kwa nchi ili kupata mwongozo thabiti wa kisera utakaosaidia katika uandaaji na utekelezaji wa Mipango ya Maendeleo kwa Taifa letu katika kipindi cha miaka 25 ijayo baada ya Dira ya sasa kufikia ukomo mwaka 2025. Hivyo, napenda kutoa wito kwa waheshimiwa wabunge kuhamasisha wapiga kura wetu na watanzania wote kwa ujumla, kujitokeza kwa

wingi kutoa maoni yao kwa timu zitakazokuwa zinakusanya maoni katika maeneo yao.

100. ***Mheshimiwa Spika***, mwisho kabisa, napenda nikushukuru tena wewe kwa kunipa nafasi ya kuwasilisha hoja hii ndani ya Bunge lako Tukufu pamoja na waheshimiwa wabunge wote na umma wa watanzania kwa ujumla kwa kunisikiliza. Hotuba hii inapatikana katika tovuti ya Wizara ambayo ni *www.mof.go.tz*.

101. ***Mheshimiwa Spika,*** naomba kutoa hoja.

Kiambatisho Na.1: Fedha zilizotumika kwa Mishahara hadi Aprili 2023

Fungu	Jina la Fungu		Bajeti iliyoidhinishwa 2022/23	Fedha zilizotolewa hadi Aprili 2023	Jumla ya kiasi fedha kilichotumika hadi Aprili 2023	% ya fedha zilizotumika vs zilizotolewa
50	Wizara ya Fedha na Mipango	Mishahara ya Idara/Vitengo	8,010,666,150	6,202,995,118	6,202,995,118	100
		Ruzuku ya Mishahara Taasisi	38,274,568,850	31,899,578,501	31,899,578,501	100
21	HAZINA	Mishahara ya idara na vitengo	7,136,214,200	5,092,395,162	5,092,395,162	100
		Ruzuku ya Mishahara ya Taasisi	257,051,187,800	210,331,058,115	210,331,058,115	100
		Marekebisho ya Mishahara ya Watumishi wa Umma	680,990,715,000	167,473,363,343	167,473,363,343	100
7	Ofisi ya Msajili wa Hazina		5,142,226,000	3,890,966,181.30	3,890,966,181.30	100
6	Mkaguzi wa Ndani Mkuu wa Serikali		1,981,784,000	275,557,400	275,557,400	100
10	Tume ya Pamoja ya Fedha		934,163,000	566,383,345	566,383,345	100
22	Huduma Nyinginezo		9,452,132,000	7,776,460,240	7,776,460,240	100
23	Idara ya Mhasibu Mkuu wa Serikali		6,361,101,000	5,447,742,085	5,447,742,085	100
Jumla - Mishahara			**1,015,334,758,000.00**	**438,956,499,490.71**	**438,956,499,490.47**	**100**

Chanzo: Wizara ya Fedha na Mipango

Kiambatisho Na. 2: Fedha zilizotumika kwa Matumizi Mengineyo hadi Aprili 2023

Fungu	Jina la Fungu		Bajeti iliyoidhinishwa 2022/23	Fedha zilizotolewa hadi Aprili 2023	Jumla ya kiasi cha fedha kilichotumika hadi Aprili 2023	% ya fedha zilizotumika vs zilizotolewa
22	Huduma Nyinginezo		2,223,831,932,000	1,527,082,229,659	1,415,803,559,351	93
1	Deni la Serikali		9,093,984,694,000	7,492,631,100,863	7,492,375,631,988	100
7	Ofisi ya Msajili wa Hazina	Uendeshaji wa Ofisi	10,229,786,000	6,820,707,018	5,235,774,121	77
		Matumizi Maalum	74,813,977,400	73,774,550,175	68,686,940,302	93
10	Tume ya Pamoja ya Fedha		2,048,142,000	1,531,374,158	1,531,374,158	100
13	Kitengo cha Kudhibiti Fedha Haramu		3,555,391,000	2,371,813,387	2,371,813,387	100
21	HAZINA	Idara/Vitengo	42,247,043,500	35,205,869,583	35,205,869,583	100
		Ruzuku - Taasisi	149,280,537,000	139,703,371,754	139,703,371,754	100
		Matumizi Maalum	762,832,415,678	720,344,305,933	720,344,305,933	100
50	Wizara ya Fedha na Mipango	Idara/Vitengo	194,228,036,010	147,908,228,001	146,753,143,256	99
		Ruzuku - Taasisi	8,955,418,540	6,244,353,761	6,244,353,757	100
6	Mkaguzi wa Ndani Mkuu wa Serikali		6,961,845,872	4,236,602,505	4,177,342,765	99
23	Idara ya Mhasibu Mkuu wa Serikali		39,551,734,000.00	31,513,214,395	29,815,702,826	95
Jumla - Matumizi Mengineyo			**12,612,520,953,000**	**10,189,367,721,194**	**10,068,249,183,182**	**99**

Chanzo: Wizara ya Fedha na Mipango

Kiambatisho Na.3: Fedha zilizotumika kwa Miradi ya Maendeleo hadi Aprili 2023

Fungu	Jina la Fungu	Bajeti iliyoidhinishwa 2022/23		Fedha zilizotolewa hadi Aprili 2023		Jumla ya kiasi kilichotumika hadi Aprili 2023		% ya fedha zilizotumika vs zilizotolewa	
		Ndani	Nje	Ndani	Nje	Ndani	Nje	Ndani	Nje
7	Ofisi ya Msajili wa Hazina	997,900,000	650,000,000	991,300,000	-	596,581,863.76	-	60	0
13	Kitengo cha Kudhibiti Fedha Haramu	-	470,000,000		220,139,708	-	220,139,708.00	0	100
21	HAZINA	1,250,042,412,667	29,784,942,000	1,100,817,029,860	1,584,835,888	1,100,366,704,040	1,583,474,600	100	100
23	Idara ya Mhasibu Mkuu wa Serikali	1,880,000,000	964,792,000	1,357,230,000	93,000,000	687,003,000	93,000,000	51	100
50	Wizara ya Fedha na Mipango	29,628,291,333.00	4,240,863,000	16,096,499,625	210,202,800	16,091,091,376	207,522,800	100	99
6	Mkaguzi wa Ndani Mkuu wa Serikali	360,000,000.00	400,000,000	355,600,600	-	355,600,600	-	100	0
Jumla - Maendeleo		**1,282,908,604,000**	**36,510,597,000**	**1,119,617,660,085**	**2,108,178,396**	**1,118,096,980,880**	**2,104,137,108**	**99.9**	**99.8**

Chanzo: Wizara ya Fedha na Mipango